

တူင်,ဝူင်:ပံးခေပ်.
Social Mathematics

(ဂ) တီၣ်း (Length)

(1) တီၣ်းပိုင်တံး (Tai System)

10 သီခင်း; နှိုဝ်ရှိုဝ်	=	1 မိတ်. ငး
6 မိတ်. ငး	=	1 မိတ်. ခပ်;
4 မိတ်. ခပ်;	=	1 ခေပ်.
6 ခေပ်.	=	1 မိုက်;
3 မိုက်;	=	1 သွက်,
2 ခိုပ်;	=	1 သွက်,
2 သွက်,	=	1 တံး;
2 တံး;	=	1 ဝး
10 ဝးပခင်, မူခင်း	=	1 လွက်;
4 လွက်;	=	1 တိုင်,

(2) တီၣ်းပိုင်ကင်းဂိတ်. (British System)

12 ခေပ်.	=	1 ထတ်း
3 ထတ်း	=	1 လၢ
22 လၢ	=	1 ခေင်;
10 ခေင်;	=	1 ဗေၣ်လွင်,
8 ဗေၣ်လွင်,	=	1 လက်း
(1760 လၢ	=	1 လက်း)
(5280 ထတ်း	=	1 လက်း)

(3) တီၣ်းပိုင်မိတ်. ထရိတ်. (Metric System)

10 mm (millimeter)	=	1 cm
10 cm (centimeter)	=	1 dm
10 dm (decimeter)	=	1 m
10 m (meter)	=	1 dam
10 dam (decameter)	=	1 hm
10 hm (hectometer)	=	1 km (kilometer)

လွင်; ပီၣ်းပိုင်; ဂခင် ခင်းဂး; ပိုင်ဂၢခင်တီၣ်း

1 ခေပ်.	=	2.5 cm	
1 ထတ်း	=	30 cm	= 0.3048 m
1 လၢ	=	91.44 cm	= 0.9144 m
1 လက်း	=	1.61 km	
1 လၢ	=	1 တံး	

(ခ) **လင်း; (Mass)**

(1) **လင်း;ပိုင်တိုး; (Tai System)**

4 ပိတ်.	=	1 ငပး	2 တွင်,	=	1 ရှိ.
2 ငပး	=	1 မူး	10 ဂျာပ်;	=	1 ခခင်
2 မူး	=	1 မာတ်;	20 ဂျာပ်;	=	5 တွင်,
2 မာတ်;	=	1 ခွါး	25 ဂျာပ်;	=	1 လိတ်.
2 ခွါး	=	1 ဂျာပ်;	50 ဂျာပ်;	=	5 ခခင်
2.5 ဂျာပ်;	=	1 ရှင်;	100 ဂျာပ်;	=	1 လွံ.
2 ရှင်;	=	5 ဂျာပ်;	10 ခခင်	=	1 လွံ.
4 ဂျာပ်;	=	1 တွင်,	200 ဂျာပ်;	=	1 ဂူမ်း

(2) **လင်း;ပိုင်ကင်းဂိတ်. (British System)**

16 ကွခင်,လ်	=	1 ပွခင်,
14 ပွခင်,	=	1 လတူင်,
2 လတူင်,	=	1 ဂျး,တိုင်.
4 ဂျး,တိုင်.	=	1 ရှာခင်,ရိတ်.
20 ရှာခင်,	=	1 တခင်,
1 ဂျး,တိုင်.	=	28 ပွခင်,
1 ရှာခင်,ရိတ်.	=	112 ပွခင်,
1 တခင်,	=	2240 ပွခင်,

(3) **လင်း;ပိုင်မိတ်.ထရိတ်. (Metric System)**

10 mg (milligram)	=	1 cg
10 cg (centigram)	=	1 dg
10 dg (decigram)	=	1 g
10 g (gram)	=	1 dag
10 dag (decagram)	=	1 hg
10 hg (hectogram)	=	1 k (kilogram)

လွင်း;ပိတ်;ပိုင်;ဂခင် ခင်း;စက; ပိုင်.ဂခင်လင်း;

1 လွံ.	=	3.6 ပွခင်,
1 လွံ.	=	1.63 kg
1 kg	=	2.2 ပွခင်,
1 kg	=	6 ခခင် = 0.612 လွံ.
1 ပွခင်,	=	453 kg

(c) တူင် (Capacity)

(1) တူင်ပိုင်တံး မိတ်းမိတ်း၊ မိတ်းသာခမ် (Tai System)

2 ရှုင်း	=	1 ယွပ်း	2 နှံး	=	1 တာင်
2 ယွပ်း	=	1 ရမ်	2 တာင်	=	1 ခွမ်
2 ရမ်	=	1 ရွပ်း,	2 ခွမ်	=	1 လင်
2 ရွပ်း,	=	1 ကေလ,	10 တာင်	=	1 လေး
2 ကေလ,	=	1 ခွပ်း.	4 ကေလ,	=	1 ငပ,
2 ခွပ်း.	=	1 ငပ,	1 ငပ,	=	8 ရွပ်းခမ်.ခေမ်း
4 ငပ,	=	1 လိတ်.	8 ငပ,	=	1 နှံး
2 လိတ်.	=	1 နှံး	16 ငပ,	=	1 တာင်

တူင်ပိုင်တံး မိတ်းခမ်. (Tai System)

2 ရွပ်းရှု	=	1 တပ်းကွမ်,
2 တပ်းကွမ်,	=	1 တပ်းလူင်
6 တပ်းလူင်	=	1 ရှုလခမ်,
4 ရှုလခမ်,	=	1 ပုင်းလူင်

(2) တူင်ပိုင်ကင်းဂိတ်. (British System)

2 ပံးခမ် (pint)	=	1 ရွာတ်.
4 ရွာတ်. (quart)	=	1 ရှုလခမ်, (gallon)

(3) တူင်ပိုင်မိတ်.ထရိတ်. (Metric System)

10 ml (milliliter)	=	1 cl	
10 cl (centiliter)	=	1 dl	
10 dl (deciliter)	=	1 liter	
10 l (liter)	=	1 dal	
10 dal (decaliter)	=	1 hl	
10 hl (hectoliter)	=	1 kl (kiloliter)	
1000 ml/cc/cm ³	=	1 liter	cc/cm ³ = cubic centimeter

လွင်းပိတ်းပိုင်ဂခမ် ခင်းဂ; ပိုင်ဂခမ်တူင်

1 ပံးခမ်	=	568 ml
1 ရှုလခမ်,	=	3.79 liters
1 liter	=	0.264 ရှုလခမ်,

(လ) ချားယာမ်း (Time)

- 60 လီတ်း (သီတ်.ဂါခ်.) = 1 တၢ
- 60 တၢ (မိခ်တ်.) = 1 လူဝ်းမူင်း
- 24 လူဝ်းမူင်း = 1 ဝခ်း
- 7 ဝခ်း = 1 ဝူင်း
- 52 ဝူင်း = 1 ပီ
- 1 ပီ = 12 လိုခ်
- 1 ပီ = 365 ဝခ်း၊ 4 လူဝ်းမူင်း၊ 48 မိခ်တ်.၊ 46 သီတ်.ဂါခ်.
- လိုခ်ကခ်မိး (30) ဝခ်း = April, June, September and November
- လိုခ်ကခ်မိး (31) ဝခ်း = January, March, May, July, August, October and December
- လိုခ်ကခ်မိး (28) ဝခ်း = February ဂူလ်းဂး သင်တးပီခ်ပီကခ် ကပ် (4) လီတ်, ခတ်းလံးခ်လိုင် လိုခ် February တေမိး (29) ဝခ်း ယု,ယပ်.။

(သ) ခခ်ငိုခ်း (Currency)

ခခ်ငိုခ်းကခ်လုံ.တိုဝ်း ခင်းမိုင်းဂူမ်းတုမ်မိုင်းမာခ်း

1 ပျး (100 ပီတ်.)									
50 ပီတ်.					50 ပီတ်.				
25 ပီတ်.		25 ပီတ်.			25 ပီတ်.		25 ပီတ်.		
10 ပီတ်.	10 ပီတ်.	10 ပီတ်.	10 ပီတ်.	10 ပီတ်.	10 ပီတ်.	10 ပီတ်.	10 ပီတ်.	10 ပီတ်.	10 ပီတ်.